

Næringsattraktivitet i Arendal kommune

Agderforskning, Juni 2018

Prosjektrapport

nr. 5/2018

Prosjektrapport nr. 5/2018

Næringsattraktivitet i Arendal Kommune

Jan Ole Rypestøl (Agderforskning)
Øystein Fjelldal (IRIS)
Atle Blomgren (IRIS)

Tittel	Næringsattraktivitet i Arendal kommune
Forfattere	Jan Ole Rypestøl, Øystein Fjelldal og Atle Blomgren
Kvalitetssikrer	Roger Normann
Rapport	Prosjektrapport nr. 5/2018
ISBN-nummer Trykk	
ISSN-nummer	0808-5544
Trykkeri	Kai Hansen, 4626 Kristiansand

Bestillingsinformasjon

Utgiver	Agderforskning Gimlemoen 19 N-4630 Kristiansand
Telefon	48 01 05 20
Telefaks	38 14 22 01
E-post	post@agderforskning.no
Hjemmeside	http://www.agderforskning.no

Forord

Denne rapporten er utarbeidet på oppdrag fra Arendal kommune. Hensikten med rapporten har vært å kartlegge kommunens næringsattraktivitet og rapportens resultater fremkommer fra en survey hvor 325 bedrifter har svart. Svarbedriftene inkluderer omkring 50 prosent av kommunens ansatte i privat sektor. Surveyen kartlegger 6 ulike områder som antas å ha innvirkning på hvor næringsvennlig kommunen oppfattes å være blant byens næringsdrivende. Undersøkelsen skal foretas hvert år i planperioden og målet er at man dermed skal kunne kartlegge utviklingen i næringsattraktivitet over tid.

I dette første prosjektåret har arbeidet pågått i perioden januar til juni. Vi takker for et spennende oppdrag.

Kristiansand, Juli 2018
Jan Ole Rypestøl, prosjektleder

Innholdsfortegnelse

FORORD.....	3
INNHOLDSFORTEGNELSE.....	4
SAMMENDRAG	5
1 BAKGRUNN OG METODE	6
2 HVEM HAR SVART PÅ UNDERSØKELSEN?	8
Svarbedriftenes næringstilknytning	9
Forholdet mellom populasjon og utvalg.....	12
3 RESULTATER.....	14
3.1. Interne forhold hos svarbedriftene	14
3.2. Bedriftenes forhold til Arendal kommune	15
3.3. Holdninger til næringsdrivende.....	16
3.4. Bedriftenes tilgang på kompetanse	19
3.5. Dialog med kommunen	20
3.6. Informasjonsmengde og kvalitet	25
3.7. Konkurransen mellom kommunen og lokalt næringsliv	26
3.8. Opplevd grad av servicevennlighet	27
3.9. Opplevd grad av næringsvennlighet.....	28
3.10. Rangering av de viktigste forbedringsområdene for å bedre næringsklimaet i Arendal kommune	29
3.11. Andre utfyllende kommentarer	32
4 OPPSUMMERING OG KONKLUSJON.....	34
Prioriteringer	35
FOU INFORMASJON.....	38

Sammendrag

I denne undersøkelsen ønsker Arendal kommune å ta temperaturen på næringsklimaet i kommunen. Gjennom en spørreundersøkelse ønsker kommunen å kartlegge kommunens næringsattraktivitet, og Agderforskning har fått kartleggingsoppdraget. Med næringsattraktivitet forstår vi i denne undersøkelsen hvor næringsvennlig kommunen oppfattes av de næringsdrivende. Arendal kommune ønsker at kartleggingen av næringsattraktivitet skal være inspirert av den svenske undersøkelsen «foretagsklimat», og i dialog mellom oppdragstaker og oppdragsgiver har 6 ulike kartleggingsvariabler blitt identifisert som spesielt viktige. Dette er holdninger, dialog, informasjon, konkurranse mellom kommunen og privat sektor, tilgang på kompetanse og opplevd servicevennlighet. Undersøkelsen skal foretas hvert år i planperioden og hovedhensikten med kartleggingen er å søke å avdekke forhold som bør belyses nærmere, samt også å kartlegge utviklingen i næringsklimaet over tid.

Kartleggingen av næringsattraktivitet i Arendal kommune bygger på svar fra 325 næringsdrivende i Arendal kommune. Svarbedriftene representerer en konsernomsetning på 23,3 milliarder kroner og inkluderer bedrifter som representerer omkring 50 prosent av alle arbeidsplasser i privat sektor i kommunen.

Da dette er den første kartleggingen i Arendal finnes det naturlig nok intet sammenligningsgrunnlag fra tidligere år. Undersøkelsen avdekker likevel flere forhold som det kan være nyttig å se nærmere på. Det generelle inntrykket som fremkommer i undersøkelsen er at kommunens næringsattraktivitet har et utviklingspotensial. Dette utviklingspotensialet inkluderer forhold som kan/bør endres på kort sikt, men også forhold som krever langsiktig systematisk arbeid. Resultatene i undersøkelsen inviterer til nærmere undersøkelse av minst fire underdimensjoner som har betydning for næringsattraktivitet. Dette er holdninger, kommunens konkurranse med lokalt næringsliv, servicevennlighet og veiledning i plan og byggesaker. Av tiltak som kan iverksettes umiddelbart er bedre veiledning i plan og byggesaker, mens forhold som krever langsiktig og målrettet arbeid inkluderer kompetanseheving og holdningskappende arbeid. Svarbedriftene fremhever at den viktigste arbeidsoppgaven kommunen bør prioritere for å styrke næringsklimaet i kommunen innebærer å styrke forståelsen av næringsrelaterte utfordringer blant politikere og kommunalt ansatte.

1 Bakgrunn og metode

Arendal bystyre vedtok i juni 2017 Næringspolitisk handlingsplan for perioden 2017-23. I planen er det vedtatt å gjennomføre en årlig næringsdebatt i Arendal bystyre, hvor man deler gode eksempler, drøfter hvordan Arendal fremstår og får input om globale trender.

Denne rapporten er en kartlegging av næringsattraktiviteten i Arendal kommune. Hensikten med undersøkelsen er å identifisere eventuelle forbedringspunkter og rapporten vil dermed inngå som en del av bakgrunns materialet for en slik debatt. Arendal kommune tenker å gjennomføre en årlig kartlegging gjennom hele planperioden.

I dette prosjektet er metode og utvalg i stor grad bestemt av oppdragsgiver selv. Føringerne ble lagt i utlysningsteksten, som blant annet sier:

Vi ser for oss et oppdrag som gjennomføres slik:

- a. Vi bruker den svenske metoden og spørsmålene som utgangspunkt, men oppdragstaker må justere og tilpasse dette, sammen med oppdragsgiver. Bystyrets næringskomite ønsker å være involvert i prosessen, og oppdragstaker vil bli invitert til et møte i komiteen før utsendelse*
- b. Oppdragsgiver skaffer adresselister til bedriftene via Arendal Næringsforening, Bondelaget, Skogeierlaget, Fiskarlaget, Sentrumselskapet Arendal BY AS, Handelstandsforeningen, Håndverkerforeningen.*
- c. Oppdragstaker lager selve undersøkelsen, sender den ut og mottar svarene*
- d. Oppdragstaker sammenstiller svarene i en rapport*
- e. Oppdragstaker presenterer undersøkelsen for oppdragsgiver, og for Arendal bystyre i mai eller juni 2018*

(kopi av tekst i invitasjonsmail datert 10. november 2017)

Referanseprosjektet www.foretagsklimat.se er en årlig nasjonal undersøkelse i Sverige. Undersøkelsen har en todelt datainnsamling fordelt på survey data og på registerdata. Målet med undersøkelsen er å stimulere til økt satsing på å forbedre næringsklimaet ved å løfte frem Sveriges beste områder for å drive næringsvirksomhet. Oppdragstaker har hatt kontakt med foretaksklimaet.se og

avklart rettighetene til spørsmål og metode og har mottatt verdifulle tips om spørsmålssammensetning og gjennomføring av undersøkelsen.

I tråd med punkt a) i invitasjonsmailen, utarbeidet oppdragstaker et tilpasset spørsmålsbatteri. Dette ble oversendt kommunens næringsavdeling for kommentarer. I prosessen som fulgte ble flere spørsmål lagt til mens noen ble valgt bort. Spørsmålsbatteriet ble flere ganger testet mot ulike grupper, og nye justeringer ble gjort på bakgrunn av mottatte tilbakemeldinger. Etter flere runder med justeringer og testing ble et utkast til spørsmålsportefølje fremlagt næringskomiteen den 8. mars 2018. Komiteen hadde et par innspill som ble tatt til følge og endelig sammensetning av spørsmål ble ved utgangen av mars 2018.

Oppdragstaker mottok epostadresser fra oppdragsgiver i tråd med punkt b i prosjektinvitasjonen. Totalt ble det levert 669 epostadresser fra seks ulike kilder. Under kontraktsinngåelsen ble det avtalt at Agderforskning skulle supplere med ytterligere e-postadresser. Hensikten med dette var å øke størrelsen på utvalget og derved også styrke representativiteten i utvalget. E-postadressene ble fremskaffet via databasen 'Purehelp' og søk etter adressene ble filtrert på adresser som oppfylte følgende kriterier: Forretningsadresse i Arendal, registrert økonomisk aktivitet i 2016 > 0, AS, ANS, ASA, Enk eller NUF¹. Samtlige data som passerte filtrene ble inkludert og totalt ble det supplert med 515 rå-adresser fra Purehelp.

E-postene ble vasket i flere omganger. Vaskingen innebar i første omgang å luke bort doble adresseoppføringer samt identifisere mangelfulle e-postadresser. Etter dette ble det sendt ut en varslingsmail til samtlige e-postadresser hvor man informerte om den pågående undersøkelsen og at vedkommende ville få undersøkelsen på e-post i løpet av en ukes tid. Målet med denne utsendelsen var todelt. Dels ønsket man å informere respondentene om den forestående undersøkelsen slik mailinnholdet forklarte, og dels ønsket man å sikre at databasen bestod av aktive og riktige adresser. Utsendelsen gav informasjon om et stort antall e-postadresser som ikke var gyldige samt også tilbakemelding fra enkelte epost-eiere som ikke ønsket å delta i undersøkelsen. Disse ble luket bort fra utvalget og etter dette satt man igjen med 942 valide e-postadresser som utgangspunkt for undersøkelsen. En oversikt over kildene til disse er vist i Tabell 1.

¹ Norskregistrert Utenlandsk foretak

Tabell 1: Fordeling av e-postkilder

Kilde	Adresser i utgangspunktet	Antall e-post adresser etter vasking
Arendal Fiskarlag	6	4
Arendal Bondelag	108	96
Arendal Næringsforening	319	253
Håndverkerforeningen	92	75
Arendal By og handel service	118	86
Arendal by gårdeiere	26	12
Purehelp	515	415
SUM	1184	942

Undersøkelsen ble laget digitalt i programmet «Netigate» og undersøkelsen var gjenstand for omfattende testing i dagene før utsendelse. Sentrale personer fra kommune og næringsliv ble involvert i testingen som resulterte i mindre endringer i design og oppsett. Endelig utsendelse av undersøkelsen ble gjort tirsdag 10 april og manglende respons ble purret mandag 16. april. I oppfølgingsmailen ble det satt inn en mulighet for å reservere seg mot ytterligere oppfølginger. Til slutt ble det gjennomført en ringerunde for om mulig å øke responsraten ytterligere. Totalt 141 utvalgte bedrifter ble forsøkt oppringt. Det er vanskelig å måle effekten av en slik oppfølging da noen respondenter antagelig ville svart på et senere tidspunkt også uten en slik henvendelse. Vi anslår likevel at omkring 30-40 ekstra svar kom inn som en direkte følge av oppfølgingen.

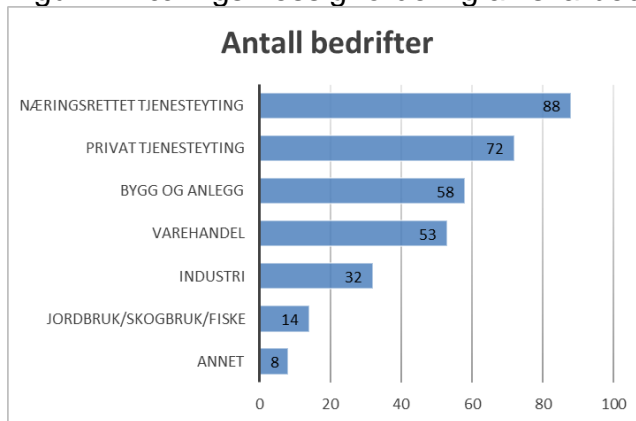
2 Hvem har svart på undersøkelsen?

Totalt svarte 348 personer på undersøkelsen. Av disse var 23 besvarelser mangelfulle. Disse ble fjernet fra utvalget og det presenterte tallmaterialet inkluderer derved svar fra 325 næringsdrivende i Arendal kommune. Dette utgjør en svarprosent på 35% hvilket oppfattes som relativt høyt. Den høye svarprosenten tilskrives flere forhold, blant annet at det ble sendt ut varselsmail, at undersøkelsen ble sendt fra næringssjefens epostadresse, god vasking av epost-adresser og telefonoppfølging.

Svarbedriftenes næringsstilknytning

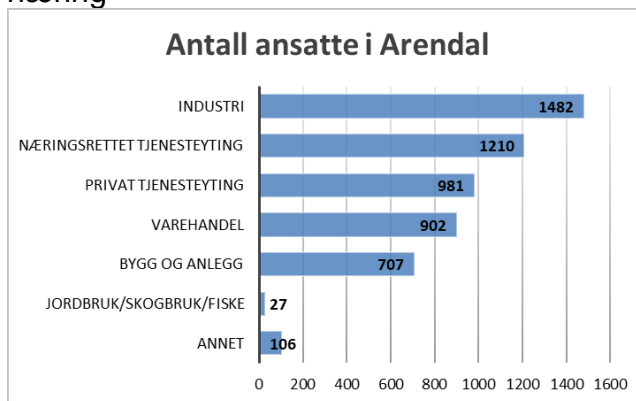
De responderende bedriftene fordelte seg på ulike næringer² i tråd med bildet som vises i Figur 1. Som vi ser er det en sterk overvekt av servicebedrifter blant respondentene, med varehandel, bygg og anlegg og industri på de neste plassene. Færrest svar ble mottatt fra næringsdrivende innenfor jordbruk, skogbruk og fiske hvor kun 14 bedrifter svarte på undersøkelsen.

Figur 1: Næringsmessig fordeling av svarbedrifter

Bedriftene ble også bedt om å oppgi antall ansatte. Figur 2 viser fordelingen av antall ansatte, fordelt på næring.

Figur 2: Antall ansatte representert i undersøkelsen, fordelt på næring

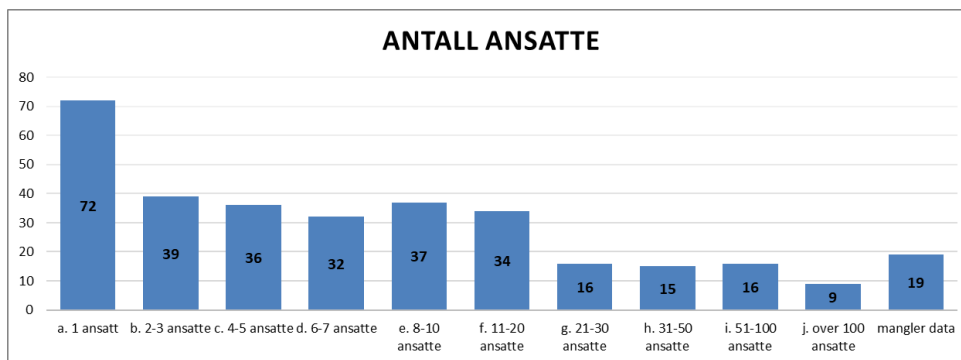
² De representerte næringsgruppene er forhåndsdefinert og respondentene blir bedt om å plassere sin virksomhet innenfor disse aktuelle gruppene. Inndelingen følger Norges Banks næringsgruppering med tillegg av jordbruk, skogbruk og fiske.

Som vi ser er tjenesteytende næringer samlet sett høyest representert med totalt 1989 ansatte, mens industribedriftene i undersøkelsen representerer 1541 ansatte. Videre finner vi varehandelsbedriftene med totalt 1196 ansatte og bygg og anleggsbedriftene med 770 ansatte. Den gruppen som representerer færrest ansatte blant respondentene er jordbruk/skogbruk/fiske som oppgir å representere 27 ansatte totalt.

Svarbedriftene representere totalt sett 5415 ansatte. I følge SSB var antall selskapsansatte i privat sektor og offentlige foretak 12.781 personer i 4. kvartal 2017. Bedriftene som har svart på undersøkelsen representerer med andre ord omkring 50% av den samlede arbeidsstyrken innenfor privat sektor (offentlige foretak ikke inkludert).

Figur 3 viser fordelingen av ansatte blant svarbedriftene. Av tabellen fremkommer det at 147 tilbakemeldinger kommer fra representanter med 5 eller færre ansatte, at 134 svar er sendt inn fra næringslivsrepresentanter med mellom 6 og 50 ansatte, og at 25 svar kommer fra bedrifter med mer enn 50 ansatte.

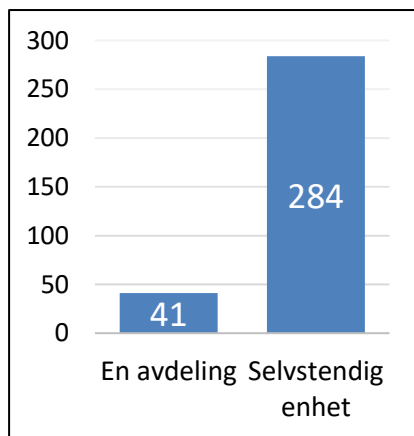
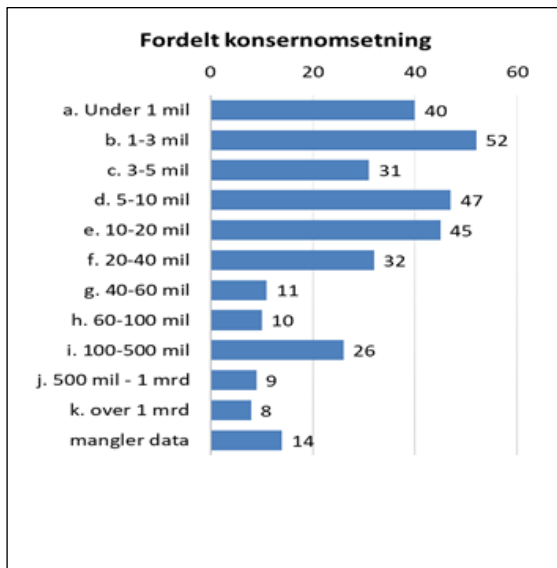
Figur 3: Fordeling av antall ansatte blant svarbedriftene

Bedriftene som har svart på undersøkelsen oppgir totalt sett en konsernomsetning på omkring 23.3 milliarder kroner. Figur 4 viser konsernomsetningsfordelingen blant bedriftene som har svart på undersøkelsen. Som vi ser oppgir 40 bedrifter å omsette for under en million kroner i 2017, mens 130 bedrifter oppgir å ha et omsetningsnivå i intervallet 1-10 millioner. Vi ser videre at 43 bedrifter oppgir å ha en konsernomsetning på mer enn 100 millioner samt at 8 av disse oppgir å ha en omsetning på mer enn 1 milliard kroner. Blant disse

bedriftene finner vi blant annet flere banker og offshoreselskap. Kun 14 bedrifter mangler omsetningsdata. Til slutt viser Figur 5 fordelingen av svarbedriftene i kategoriene selvstendig enhet og avdeling. En avdeling representerer i denne sammenhengen at svarbedriften inngår som en del av et større konsern.

Figur 4: Omsetningsfordeling blant svarbedriftene

Figur 5: fordelingen av selvstendig enhet vs avdeling blant svarbedriftene

Forholdet mellom populasjon og utvalg

I dette avsnittet sammenligner vi sammensetningen av de 325 svarbedriftene (utvalget) med sammensetningen av de 942 bedriftene som mottok undersøkelsen (populasjonen). Hensikten med en slik sammenligning er å kartlegge eventuelle avvik mellom fordelingen innad i svarbedriftene og fordelingen av bedriftene.

Tabell 2 viser en sammenligning av næringstilhørighet blant de bedriftene som har svart og de som ikke har svart. I denne testen har vi hentet selskapenes næringsplassering fra Brønnøysund for alle selskapene. Utgangspunktet for registreringen er organisasjonsnummeret og vi har lykket med å hente ut informasjonen fra 91% av bedriftene i populasjonen.

Tabell 2: Næringstilhørighet; forhold mellom utvalg og populasjon

Næringstilhørighet	Sum bedrifter i utvalget	Prosentvis andel	Sum bedrifter i populasjonen	Prosentvis andel	Avvik
Varehandel, reparasjon av motorvogner	57	17,76	158	18,35	-0,60 %
Bygge- og anleggsvirksomhet	46	14,33	136	15,80	-1,50 %
Faglig. Vitenskapelig og teknisk tjenesteyting	56	17,45	132	15,33	2,10 %
omsetning og drift av fast eiendom	28	8,72	71	8,25	0,50 %
industri	31	9,66	55	6,39	3,30 %
Jordbruk, Skogbruk og fiske	10	3,12	52	6,04	-2,90 %
Forretningsmessig tjenesteyting	13	4,05	46	5,34	-1,30 %
Helse- og sosialtjenester	13	4,05	44	5,11	-1,10 %
informasjon og kommunikasjon	14	4,36	36	4,18	0,20 %
Overnattings- og serveringsvirksomhet	16	4,98	36	4,18	0,80 %
Transport og lagring	8	2,49	23	2,67	-0,20 %
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	12	3,74	22	2,56	1,20 %
Kulturell virksomhet, underholdning og fritidsaktiviteter	4	1,25	16	1,86	-0,60 %
Annen tjenesteyting	5	1,56	13	1,51	0,05 %
Undervisning	3	0,93	6	0,70	0,20 %
Bergverksdrift og utvinning	1	0,31	5	0,58	-0,30 %
Elektrisitets- gass-, damp- og varmtvannsforsyning	1	0,31	5	0,58	-0,30 %
Vannforsyning, avløps- og renovasjonsvirksomhet	2	0,62	3	0,35	0,30 %
Offentlig adm og forsvar, og trygdeord. Underlagt off. forvalt.	1	0,31	1	0,12	0,20 %
Ikke registrert bransje	0	0,00	1	0,12	-0,10 %
SUM	321	100,00	861	100	0

Tabell 2 viser stor grad av samhörighet i forholdet mellom populasjon og utvalg. Størst avvik finner vi i kategorien «industri» hvor andelen i utvalget er 3,3 prosentpoeng høyere enn andelen i populasjonen.

I Tabell 3 vises en oversikt over fordelingen av antall ansatte i utvalget sammenlignet med fordelingen i populasjonen. Også Tabell 3 viser relativt god samhörighet mellom utvalg og populasjon. Det største avviket finnes i kategorien «0 ansatte/mangler data» hvor utvalget er omkring 7 prosentpoeng større enn populasjonen.

Tabell 3: Bedriftsstørrelse; forhold mellom populasjon og utvalg

Antall ansatte	Sum bedrifter i utvalget	Prosentvis andel	Sum bedrifter i populasjon	Prosentvis andel	Avvik
0 ansatte/mangler data	57	17,8	216	25,1	-7,3
1 ansatt	55	17,1	156	18,1	-1,0
2-3 ansatte	30	9,3	104	12,1	-2,7
4-5 ansatt	22	6,9	51	5,9	0,9
6-7 ansatte	30	9,3	54	6,3	3,1
8-10 ansatte	30	9,3	65	7,5	1,8
11-20 ansatte	46	14,3	92	10,7	3,6
21-30 ansatte	18	5,6	47	5,5	0,1
31-50 ansatte	7	2,2	23	2,7	-0,5
51-100 ansatte	14	4,4	22	2,6	1,8
over 100 ansatte	12	3,7	31	3,6	0,1
SUM	321	100,0	861	100,0	0,0

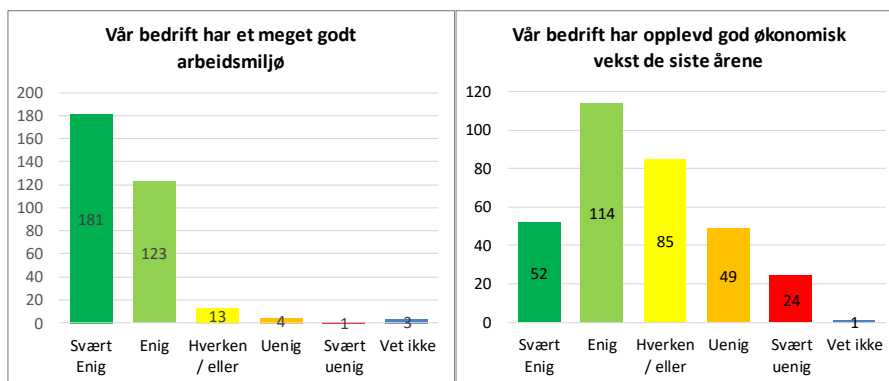
Med bakgrunn i Tabell 2 og Tabell 3 konkluderes det med at svarbedriftene i sum representerer populasjonen på en god måte.

3 Resultater

3.1. Interne forhold hos svarbedriftene

I undersøkelsen ba vi bedriftene ta stilling til to påstander om bedriftens interne forhold. Dette var økonomisk utvikling de siste årene og opplevd arbeidsmiljø. Respondenten ble bedt om å rangere svarene fra «Svært enig» til «Svært uenig» og svarfordelingen er gjengitt i Figur 6 under.

Figur 6: Interne forhold i svarbedriftene

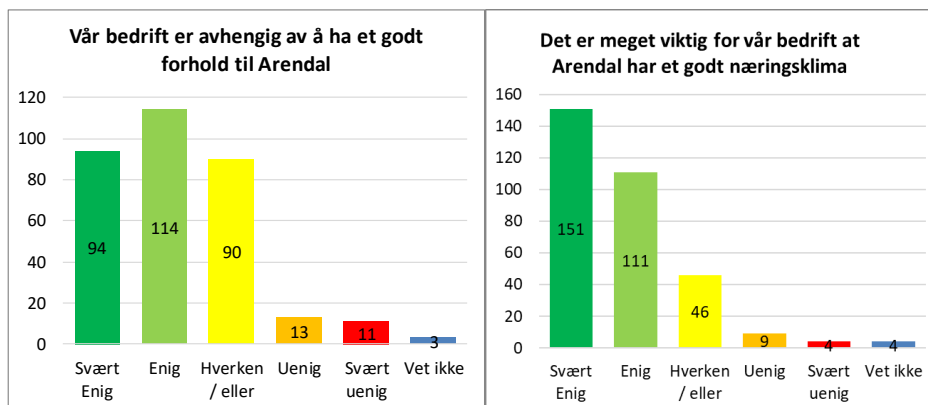
Som vi ser oppgir 94 prosent av respondentene at de har et meget godt arbeidsmiljø. Videre oppgir omkring halvparten av svarbedriftene at de har opplevd god økonomisk vekst de siste årene mens 22 prosent er uenig eller svært uenig i den fremsatte påstanden om god økonomisk vekst. En nærmere analyse viser at 35% av respondentene innen jordbruk/skogbruk/fiske og 34 prosent av industribedriftene opplyser at de er uenig i påstanden om at de har opplevd god økonomisk vekst de siste årene.

Bedriftene i utvalget har opplevd ulik økonomisk utvikling de siste årene. Omkring 50 prosent av bedriften oppgir at de har opplevd god økonomisk vekst mens 25 prosent av bedriftene oppgir at de har hatt mer utfordrende tider. Av disse 25 prosentene er jordbruk/skogbruk/fiske samt industri overrepresentert.

Samlet sett oppgir svarbedriftene at arbeidsmiljøet oppleves som meget godt.

3.2. Bedriftenes forhold til Arendal kommune

Figur 7: Svarbedriftenes forhold til Arendal kommune

Svarfordelingen i det første diagrammet av Figur 7 indikerer at svarbedriftene i stor grad opplever at de er avhengig av å ha et godt forhold til Arendal kommune. Påstanden bedriftene ble bedt om å ta stilling til var «vår bedrift er avhengig av å ha et godt forhold til Arendal kommune». Totalt sett svarer 64 % at de er Enig/Svært enig i en slik påstand, mens kun 7 prosent oppgir at de er Uenig/Svært uenig i samme påstand.

Til sist viser Figur 7 at de aller fleste bedriftene oppgir at de opplever det som meget viktig at Arendal har et godt næringsklima. Kun et lite mindretall er uenige eller svært uenige i at et godt næringsklima er meget viktig for bedriften.

Et flertall av svarbedriftene opplever at kommunen er en aktør som har stor innflytelse på deres forretningsdrift. Dette fremkommer ved at totalt 64 % av svarbedriftene oppgir at de er avhengig av å ha et godt forhold til Arendal kommune.

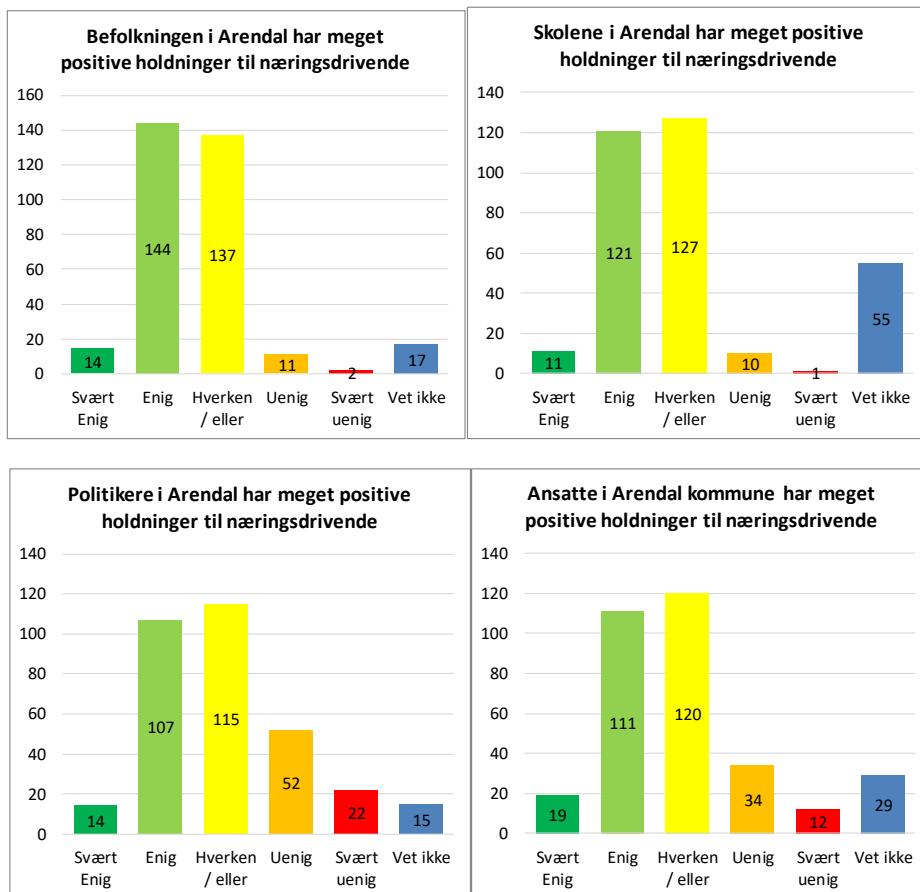
Videre oppgir et stort flertall (81 %) at det er meget viktig for bedriften at kommunen har et godt næringsklima.

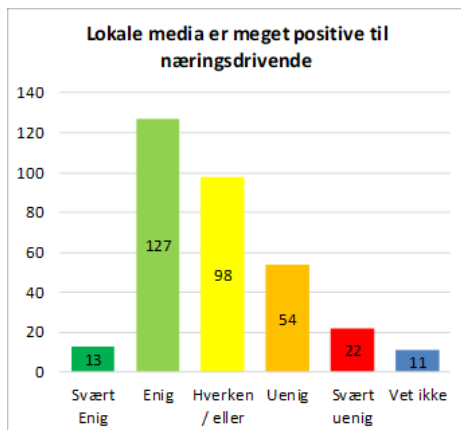
3.3. Holdninger til næringsdrivende

Positive holdninger til næringsdrivende og næringsvirksomhet er en viktig del av et godt næringsklima. Figur 8 viser en oversikt over hvordan de næringsdrivende selv oppfatter at holdningene til næringsdrivende er blant ulike grupper i Arendal.

Undersøkelsen antyder at næringsdrivende i Arendal opplever at holdningene til næringsdrivende varierer mellom ulike strategisk viktige grupper. Gruppen som scorer lavest er politikerne i Arendal og lokal media, mens befolkningen i Arendal oppfattes å ha de mest positive holdningene til næringsdrivende.

Figur 8: Holdninger til næringsdrivende i Arendal kommune

Målingen er utformet som påstander og respondentene blir bedt om å angi hvor enige eller uenige de er i hver av de fremsatte påstandene.

Man skal være forsiktig med å konkludere på bakgrunn av dette datagrunnlaget men bør likevel ta svarene som en indikasjon på forhold som bør sees nærmere på. Tallene antyder at responsbedriftene i denne undersøkelsen opplever at befolkningen i Arendal har de «beste»

holdningene til næringsdrivende av de fem gruppene. Svarbedriftene antyder videre at politikerne i Arendal og lokal media er de gruppene som har dårligst holdninger til næringsdrivende.

Tabell 4 viser en numerisk oversikt over det samme. I tabellen har «svært uenig» fått verdien 1, mens «svært enig» har fått verdien 5. De øvrige alternativene er kodet på samme måte med verdi 2 for «Uenig», 3 for «hverken/eller» og 4 for «enig». Kategori «Totalt gjennomsnitt» viser gjennomsnittlig score for den enkelte gruppen fremkommet ved (sum score/antall svar). Siste rad i tabell 4 viser det totale antall respondenter medregnet i hver kategori.

Tabell 4: Gjennomsnittlig numerisk fordeling (*) av oppfattede holdninger til næringsdrivende i Arendal

	Politikere	Kommunens ansatte	Befolkning	Skolene	Lokale media	SUM
Jord/skogbruk/ fiske	3,57	3,86	3,71	3,54	3,29	17,97
Industri	3,19	3,21	3,40	3,38	2,84	16,02
Varehandel	2,73	2,98	3,53	3,61	3,13	15,99
Bygg og anlegg	3,19	3,32	3,41	3,47	3,37	16,76
Tjeneste mot private	3,07	3,35	3,63	3,60	3,28	16,94
Tjeneste mot næring	3,26	3,37	3,48	3,39	3,07	16,56
Annet	2,86	3,29	3,43	2,86	3,57	16,00
Totalt gjennomsnitt	3,12	3,30	3,51	3,48	3,17	3,32
Antall	310	296	308	270	314	1498

(*) Svært enig = 5, enig=4, hverken/eller =3, uenig=2, svært uenig=1. Alle «vet ikke» er tatt bort fra utvalget ved beregning av gjennomsnitt.

Som vi ser får politikere i Arendal (3,12) og lokal media (3,17) den laveste gruppescoren av mens varehandelen (15,99) og industri (16,02) er næringsgruppene som gir lavest totalscore på holdningsspørsmålet.

Det er ikke store forskjeller i svarene som er avgitt fra hhv små eller større bedrifter. Større bedrifter har i noe større grad enn mindre bedrifter benyttet andre svaralternativer enn hverken eller og vet ikke. Større bedrifter synes m.a.o. å ha en noe klarere oppfatning mht disse spørsmål.

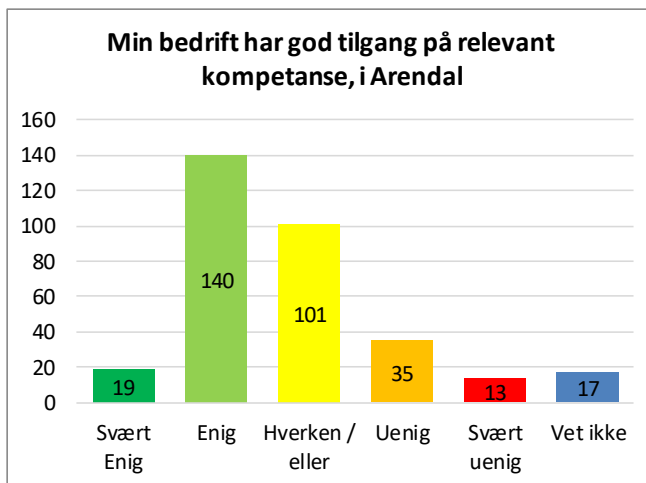
Et utvalg kommentarer fra respondenter

<p>Det er i stor forskjell i holdningen blant de enkelte avdelinger/personer i kommunen i oppfattelsen av forholdet til Næringsdrivende. Vi oppfatter at noen ser på oss som et forstyrrende element, mens andre strekker seg langt for å imøtekomme og hjelpe.</p>	<p>En holdning i Arendal er ofte at man ser over sitt eget uten å se muligheter sammen med andre. Her må det en utvikling til for å få næringslivet mer opp i Arendal.</p>
<p>Å være en Ja-kommune i de saker som påvirker allmennheten positivt er viktig.</p>	<p>Å være positivt innstilt til næringslivet betyr ikke at kommunen skal være ukritisk og legge seg på rygg for næringsdrivende som presser frem utilbørlige tillatelser eller prosesser som er svært uheldige for allmennheten s.s.</p>
<p>Vi synes media, og spesielt byens hovedavis, er skuffende lite interesserte i lokalt næringsliv og teknologiutvikling, ift f eks kjøp og salg av eiendom som får masse oppmerksomhet.</p>	<p>bør skrive rapportere mye mere positive ting, istedfor å bare fokusere negativt. dette blir jo bakvendtland.</p>
<p>Glad-historier sprer en viss optimisme, men klare tall sier at trend og forhold her nede er elendig tilrettelagt for næringslivet. Kanskje de dårligste i landet. Vær med ærlige i utgangspunktet og fokuser på et par kjerneområder.</p>	<p>Ang lokale medier: De fleste næringsdrivende vil ikke ha noe med Agderposten å gjøre da artikler har en sterk tendens til å bli fremstilt med en sterk negativ tone</p>
<p>Den ensidige fremstillingen av Torvgata 7 som nærmest heltene som gjør byen levende, mens sliterne som har holdt liv i sentrum i år etter år ikke blir nevnt med et ord, har falt mange næringsdrivende tungt for brystet</p>	<p>Politikerne vet generelt for lite om de næringsdrivendes utfordringer i sentrum. Derfor er kvartalsvise møter en god idé.</p>
	<p>Ansatte og politikernes holdninger: Opplevs forskjellig. De som roper høyest har lettest for å bli tatt hensyn til.</p>

3.4. Bedriftenes tilgang på kompetanse

I spørsmålet om rekruttering oppgir næringslivet at de i noen grad opplever utfordringer med tilgang til relevant kompetanse i Arendal. Størst utfordring finnes blant industribedrifter og blant næringsrettede tjenesteytere.

Figur 9: Tilgang på relevant kompetanse

Omkring 15 prosent av spurte oppgir at de ikke har god tilgang på relevant kompetanse i Arendal.

En nærmere analyse viser at industribedrifter og bedrifter innen næringsrettet tjenesteytere er overrepresentert blant de som oppgir å møte utfordringer i sin tilgang til relevant kompetanse.

Av industribedriftene oppgir 25 prosent (8 av 32) at de er «Uenige» eller «Svært uenige» i påstanden om god tilgang på relevant kompetanse i Arendal. Prosentandelen på det samme er 22 blant næringsrettede tjenesteytere (18 av 82). Best tilgang på relevant arbeidskraft finnes i jordbruk og varehandel.

Tabell 5: Tilgang på relevant kompetanse

Næring	Prosentvis andel som rapporterer utfordringer med lokal tilgang til kompetanse
Jordbruk/Skogbruk/Fiske	14 %
Industri	25%
Bygg og anlegg	13%
Varehandel	8%
Private tjenesteytere	12%
Næringsrettede tjenesteytere	22%

3.5. Dialog med kommunen

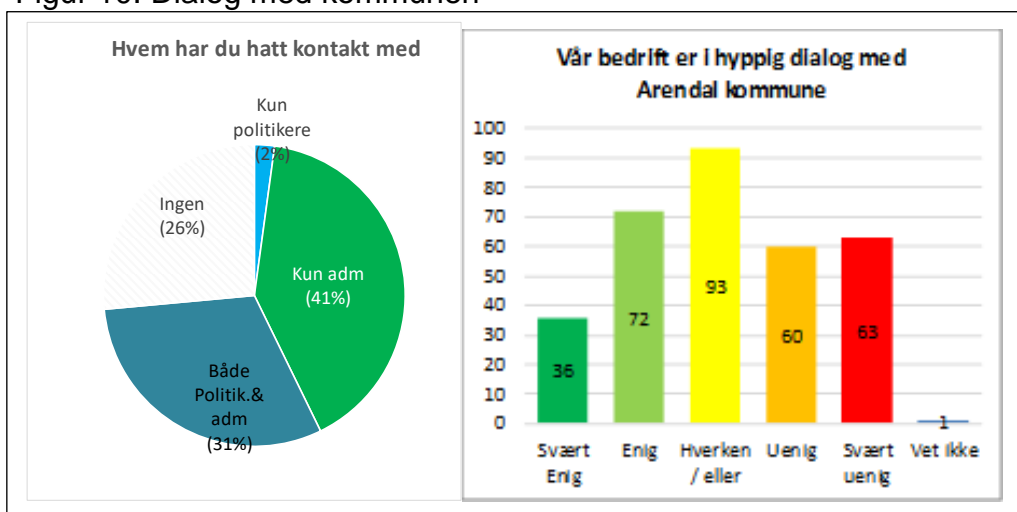
Totalt 74 prosent av bedriftene oppgir at de har vært i kontakt med kommunen de siste tre årene og 33 prosent oppgir at de er i hyppig dialog. Av de presenterte gruppene er Plan og byggesaksavdelingen samt næringsavdelingen de instansene som har hyppigst dialog mens rådmann og kommunalsjefer er gruppen med minst dialog.

De næringsdrivende opplever i stor grad at kontakten med kommunen har vært en positiv opplevelse og oppgir også at de i stor grad opplever seg forstått av kommunens representant. Målingene indikerer at næringsavdelingen og ordfører/varaordfører er de avdelingene som får høyest kvalitetsscore.

Et av undertemaene i undersøkelsen var dialog med kommunen og totalt 74 prosent av de spurte oppgav at de hadde hatt kontakt med kommunen de siste tre årene. Totalt 26 prosent oppgir følgelig at de ikke har hatt kontakt med kommunen de siste tre årene.

Figur 10 viser at 41% av de som har hatt kontakt med kommunen oppgir å ha hatt kontakt med administrasjonen, 2% oppgir kun å ha hatt kontakt med politikere, mens 31% oppgir å ha hatt kontakt med både politikere og administrasjon. Videre viser Figur 10 også at omkring 33 prosent av svarbedriftene opplever at de har en hyppig dialog med kommunen.

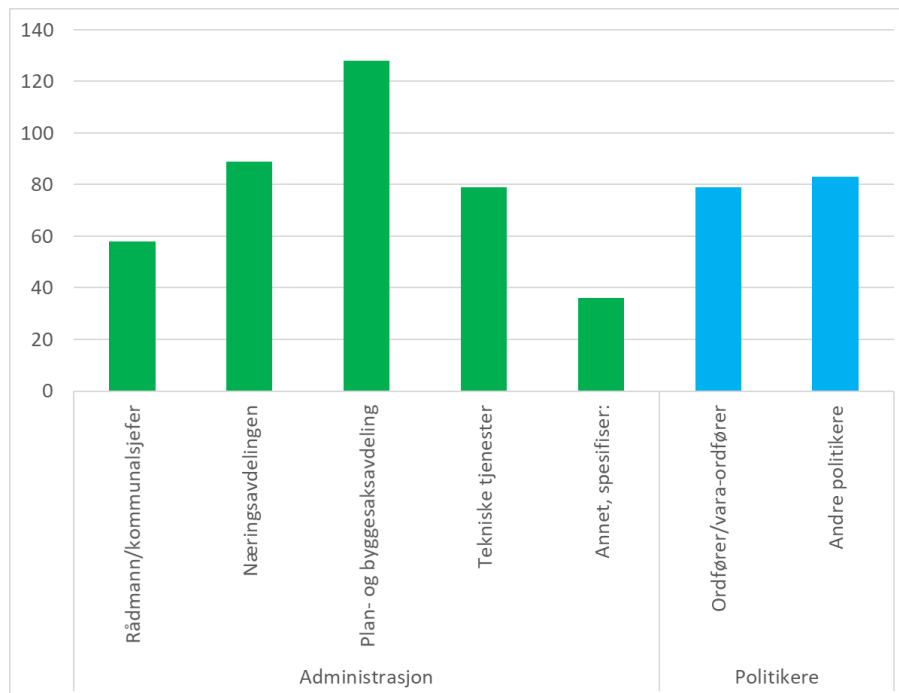
Figur 10: Dialog med kommunen

En nærmere analyse av tallene viser at bedrifter med flere enn 10 ansatte oppgir å ha noe mer kontakt med kommunen enn bedrifter med færre en 10 ansatte. Større bedrifter har også hyppigere kontakt med politikere enn mindre bedrifter.

Figur 11 viser en oversikt over hvem bedriftene har hatt kontakt med. Surveyen tillater her flere avkryssinger. Figur 11 skiller mellom Administrasjon og Politikere og hver gruppe blir representert med ulike alternative undergrupperinger. Som vi ser er plan og byggesaksavdelingen den avdelingen med høyest dialogaktivitet mens rådmann/kommunalsjefer er den pre-definerte undergruppen med lavest dialogaktivitet.

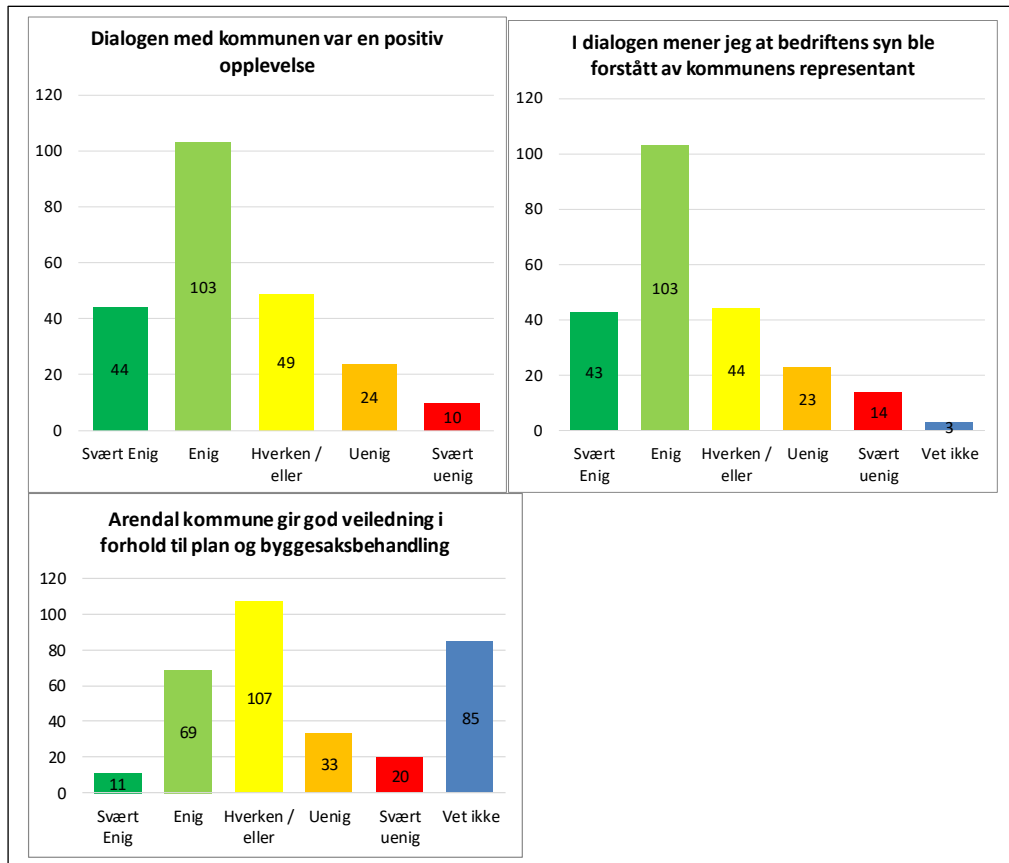
Figur 11: Hvem har du hatt kontakt med i Arendal kommune?

En nærmere analyse viser videre at bransjene «Bygg og Anlegg» og «Privat tjenesteyting» har hyppigst kontakt med Plan og byggesaksavdelingen, mens de øvrige bransjene har hyppigst kontakt med Næringsavdelingen.

I Figur 12 vises en oversikt over hvordan bedriftene oppfatter dialogen med kommunen. Et klart flertall opplever dialogen som positiv og oppgir at de opplevde seg som forstått i dialogen med kommunens representant.

Figur 12: Oppfattet kvalitet på dialog med Arendal kommune

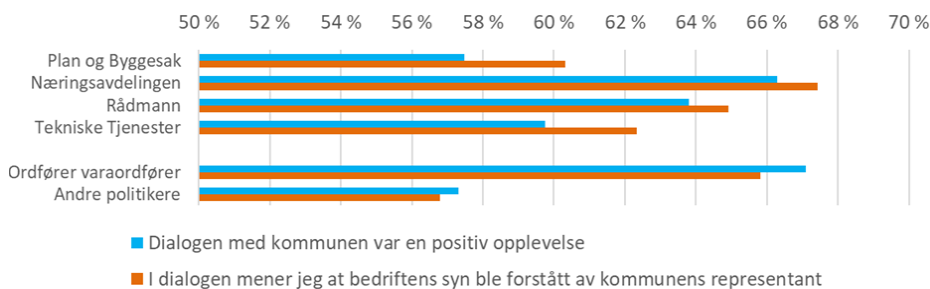

Større bedrifter rapporterer en noe sterkere positiv opplevelse av dialogen med kommunen enn mindre bedrifter mens de ulike bransjene ikke i vesentlig grad skiller seg fra hverandre. En observasjon er at bedrifter innenfor varehandel i noe mindre grad enn bedrifter innenfor andre bransjer er svært enig i at dialogen med kommunen var en positiv opplevelse. Det pekers likevel på at datagrunnlaget er begrenset.

Til sist viser Figur 12 at andelen som uttrykker misnøye med veiledningen i forhold til plan og byggesaksbehandling er på omkring 22 prosent (53 av 240). I tillegg ser vi at omkring 45 prosent oppgir at veiledningen er «hverken eller». Kun 33 prosent (80/240) er Enig/Svært enig i at Arendal gir god veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling. Oppdragstaker anbefaler kommunen å undersøke dette forholdet nærmere.

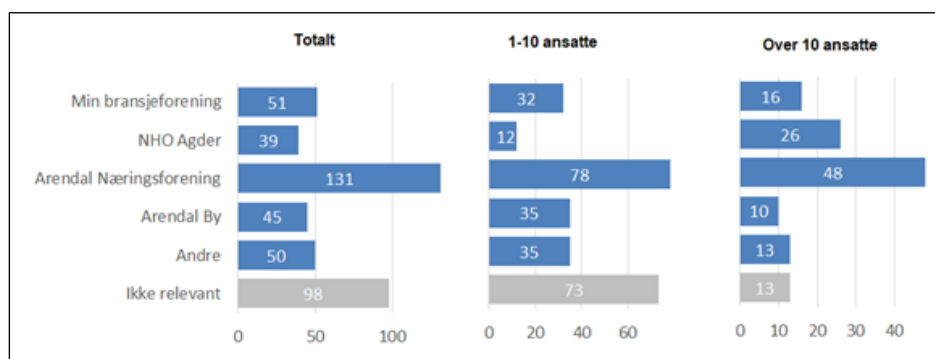
Figur 13 viser andelen av bedriftene som oppgir at de er «Enig» eller «Svært enig» de to påstandene som omhandler kvalitet på dialogen med kommunen. Figuren splitter rangeringen av svarene på de ulike kommunale grupperingene og viser at næringsavdelingen og ordfører/varaordfører er de pre-definerte gruppene som får høyest score på dialog-kvalitet. Tallene må likevel tolkes med forsiktighet. Spørsmålet gir en indikasjon på hvordan svarbedriftene opplever dialogen, men siden en bedriftene kan legge inn at de har vært i kontakt med mange instanser i kommunen, klarer vi ikke å skille eksakt på hvilken instans den innlagte kommentaren gjelder dersom bedriften har markert at de har vært i kontakt med flere instanser.

Figur 13: Oppfattet kvalitet på dialogen med kommunen

Flere organisasjoner er viktige støttespillere i dialogen mellom næringsliv og Arendal kommune. Vi stilte de næringsdrivende følgende spørsmål som omhandlet valg av støttespiller i en slik dialog: «Hvis du ønsker hjelp i din dialog med Arendal Kommune, hvem vil du bruke/bruker du som en partner i denne dialogen?» Flere alternativer kunne krysses av i dette spørsmålet (derfor er summen høyere enn 325) og fordelingen av svarene vises i Figur 14.

Figur 14: Bistand i dialog med Arendal kommune

En nærmere analyse viser at næringsgruppen «privat tjenesteyting» skiller seg litt ut fra de andre gruppene ved at de ønsker å benytte flere ulike aktører til hjelp i dialog med Arendal kommune.

Totalt 34 bedrifter har lagt inn ytterligere kommentarer for å belyse hvordan de har opplevd dialogen med kommunen. Tilbakemeldingen er både av positiv og negativ art og under gjengis utvalgte sitater.

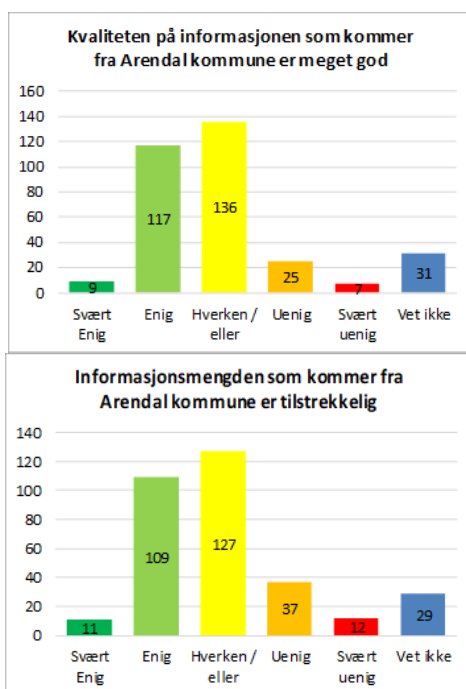
Eksempler på tilbakemeldinger på dialogen med ulike avdelinger

Kommunens ledelse bør tenke gjennom sitt behov for dialog med næringslivet og hvordan næringslivet kan utvikles positivt i en kommune.	Mange næringsdrivende føler seg direkte motarbeida av kommunen. Dette er nok ikke intensjonen, og jeg tror bedre dialog kan hjelpe.
Dialogen er positiv. Men det er kanskje for mange planer på en gang? Ting blir ikke ferdig det går måneder og år.....	Mye fungerer bra i dialogen med kommunen- alt som går på kommunens kundeforhold til bedriftene fungerer bra. Litt mindre fornøyd med dialogen på andre områder
Svært varierende; fra meget bra til særs dårlig	Altfor lang saksbehandlingstid. En del henvendelser blir ikke besvart uten purringer. En del saksbehandlere har en alt for byråkratisk innstilling, lite løsningsorienterte. Forskjellige saksbehandlere behandler like/samme sak forskjellig.
Hyggelige møter for å bevare næringsarealer ved sjø, de blir allikevel omregulert til boliger.	Kommunikasjon og dialog er for dårlig. Dette går begge veier. Både vi (investorene) og kommunen kommuniserer for dårlig. I tillegg er det politisk veldig uforutsigbart.
Hyggelige møter for å bevare næringsarealer ved sjø, de blir allikevel omregulert til boliger.	Arendal kommune som eier er passiv- alt som skal gjøres skjer ofte uten direkte kontakt med oss.
Enkelte utrolig gode og positive saksbehandlere.	
Generelt meget bra, men det vil naturlig være tilfeller der det er divergerende syn på den spesifikke saken.	
Ofte imøtekommende, men ting «smuldrer bort».	

3.6. Informasjonsmengde og kvalitet

Omkring 35 prosent av de spurte finner at informasjonsmengden som kommer fra Arendal kommune er tilstrekkelig, og omtrent tilsvarende prosent finner at kvaliteten er meget god. De mindre bedriftene uttrykker noe større misnøye enn de større bedriftene.

Figur 15: Kvalitet og omfang på informasjon fra kommunen

Som vi ser av Figur 15 oppgir omkring 39 prosent at de er svært enig/enig i at kvaliteten på informasjonen som kommer fra Arendal kommune er meget god. Noe under 10 prosent uttrykker misnøye med kvaliteten. Når det gjelder mengde informasjon fra kommunen uttrykker 35 prosent at de mener denne er tilstrekkelig mens andelen som er uenig i påstanden om tilstrekkelig informasjonsmengde er 15 prosent.

I Figur 16 vises en fordeling som kun omfatter «Svært enig/enig» (grønn farge) og «Uenig/svært uenig» (rød farge). Som vi ser er andelen som er uenige noe høyere blant de mindre bedriftene enn blant de større.

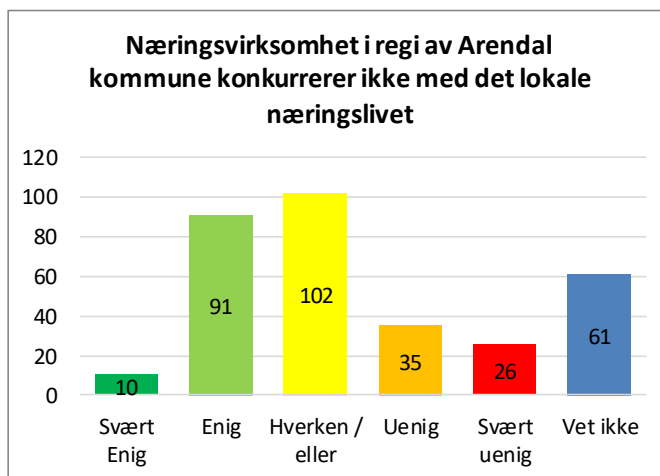
Figur 16: Kvalitet og omfang på informasjon fra kommunen

3.7. Konkurransen mellom kommunen og lokalt næringsliv

Totalt 19 prosent er uenige i at Arendal kommune ikke konkurrerer med privat næringsliv. Mindre bedrifter er overrepresentert blant de som er uenige i påstanden.

Figur 17: Konkurransen mellom offentlig og privat sektor

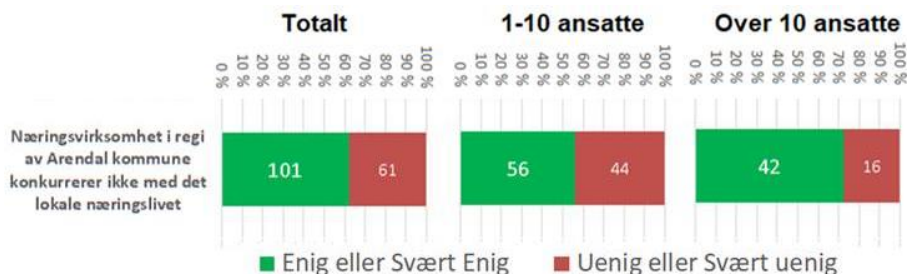

Omkring 20 prosent av de spurte oppgir at de mener at næringsvirksomhet i regi av Arendal kommune konkurrerer med det lokale næringslivet. Feiing, kjøkkentjeneste og servering trekkes frem som eksempler i kommentarfeltet.

Oppdragstaker vurderer 20 prosent som en relativt høy andel og anbefaler oppdragstaker å se nærmere på dette forholdet.

Figur 18 viser følger samme prinsipp som forklart under Figur 16 og viser at de mindre bedriftene er overrepresentert i oppfatningen om at næringsvirksomhet i regi av kommunen er i konkurranse med lokalt næringsliv.

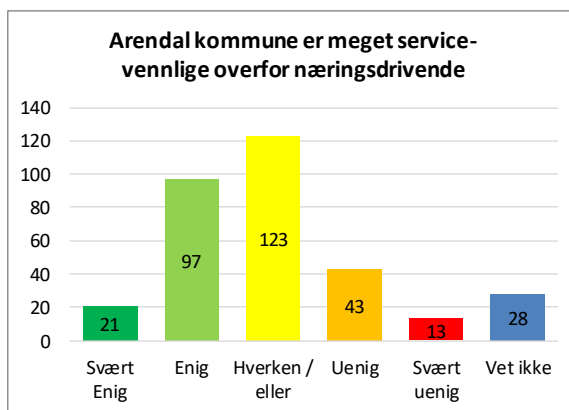
Figur 18: Oppfatning av konkurranseforhold

3.8. Opplevd grad av servicevennlighet

Undersøkelsen viser at kun 36 prosent er «Enige» eller «Svært enige» i en påstand som sier at Arendal kommune er meget servicevennlig overfor næringsdrivende mens 17 prosent er uenige i den samme påstanden. De mindre bedrifter er noe mer misfornøyd enn de større bedriftene, og varehandelsbedrifter og private tjenesteytere er noe overrepresentert blant bedrifter som uttrykker at de er uenige i den fremsatte påstanden.

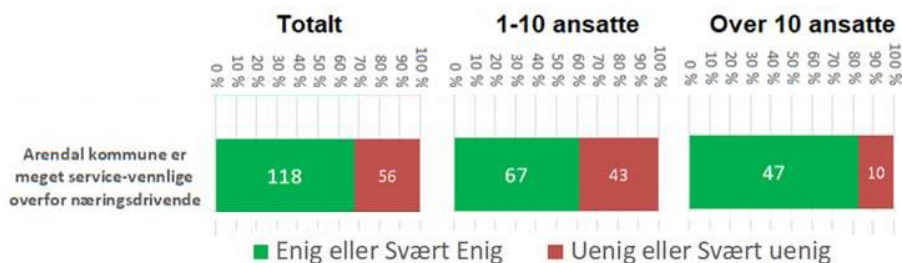
Figur 19: Servicevennlighet

Av Figur 19 ser vi at kun 36 prosent av respondene oppgir at de er «Enige» eller «Svært enige» i påstanden om at Arendal kommune er meget servicevennlige overfor næringsdrivende. Denne andelen indikerer at Arendal kommune har et utviklingspotensial når det gjelder servicenivå til næringsdrivende. Dette potensialet synliggjøres også ved at 17 prosent av de spurte gir uttrykk for at de er «Uenige/Svært uenige» i påstanden. En nærmere analyse viser at varehandelsbedrifter og private tjenesteytere er noe overrepresentert i gruppen som uttrykker misnøye. I Figur 20 ser vi også at mindre bedrifter i snitt er noe mindre fornøyd enn de større bedriftene. Oppdragstaker anbefaler kommunen å se undersøke dette forholdet ytterligere.

Denne andelen indikerer at Arendal kommune har et utviklingspotensial når det gjelder servicenivå til næringsdrivende. Dette potensialet synliggjøres også ved at 17 prosent av de spurte gir uttrykk for at de er «Uenige/Svært uenige» i påstanden. En nærmere analyse viser at varehandelsbedrifter og private tjenesteytere er noe overrepresentert i gruppen som uttrykker misnøye. I Figur 20 ser vi også at mindre bedrifter i snitt er noe mindre fornøyd enn de større bedriftene. Oppdragstaker anbefaler kommunen å se undersøke dette forholdet ytterligere.

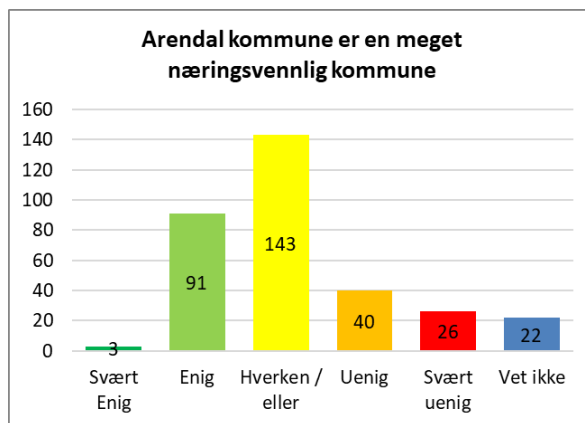
Figur 20: Oppfatning av servicevennlighet

3.9. Opplevd grad av næringsvennlighet

Kun 3 respondenter er «Svært enig» i påstanden om at Arendal er en meget næringsvennlig kommune. Totalt 26 respondenter oppgir derimot at de er «Svært uenige» i den samme påstanden. Totalt sett oppgir 20 prosent av svarbedriftene (66/325) at de er uenige eller svært uenige i påstanden om at Arendal er en meget næringsvennlig kommune. Av de som er uenige i påstanden er bedrifter med mindre enn 10 ansatte i flertall og uenigheten er mest fremtredende blant varehandlesbedrifter og blant private tjenesteytere.

Figur 21: Opplevd næringsvennlighet

Tallene som fremkommer i Figur 21 kan tyde på at Arendal kommune har forbedringspotensial når det gjelder næringsvennlighet. Kun 3 av 325 bedrifter er «Svært enig» i at kommunen er en meget næringsvennlig kommune.

Totalt oppgir 20 prosent at de er «uenig» eller «svært uenig» i påstanden om at Arendal er en meget næringsvennlig kommune. Dersom vi inkluderer tallene som fremkommer i Figur 22 ser vi at de mindre bedriftene er noe mer uenig i påstanden enn de større bedriftene. En videre analyse av tallene viser at varehandlesbedriftene og bedriftene innenfor privat tjenesteyting er mest uenige i at Arendal kommune er en meget næringsvennlig kommune.

Totalt oppgir 20 prosent at de er «uenig» eller «svært uenig» i påstanden om at Arendal er en meget næringsvennlig kommune.

Figur 22: Opplevd grad av næringsvennlighet fordelt på små og store virksomheter

3.10. Rangering av de viktigste forbedringsområdene for å bedre næringsklimaet i Arendal kommune

Figur 23 og Figur 24 viser rangeringen av de viktigste områdene respondene mener Arendal kommune bør arbeide med for å bedre næringsklimaet. Figur 23 viser fordelingen antall næringsdrivende som har vurdert det aktuelle tiltaket som det viktigste å prioritere, mens tabell 24 viser antall næringsdrivende som har vurdert det aktuelle tiltaket som ett av de tre viktigste å prioritere i arbeidet for å bedre næringsklimaet i kommunen.

Figur 23 og Figur 24 viser at de to tiltakene som gis høyest prioritet både som «den viktigste oppgaven» i form av antall avkryssinger, og samlet sett, er:

1. Bedre innsikt hos kommunalt ansatte og politikere, om næringslivets behov
2. Redusere skatter og avgifter (Kommunale avgifter, gebyrer og eiendomsskatt)

Hele 67 av de responderende næringsdrivende (20 prosent) har rangert «bedre innsikt hos kommunalt ansatte og politikere, om næringslivets behov» som det viktigste området Arendal kommune bør jobbe med for å styrke næringsklimaet i kommunen. Dersom vi inkluderer antall næringsdrivende som har vurdert tiltaket som et av de tre viktigste tiltakene å jobbe videre med, er svarprosenten oppe i 45 prosent (144/325).

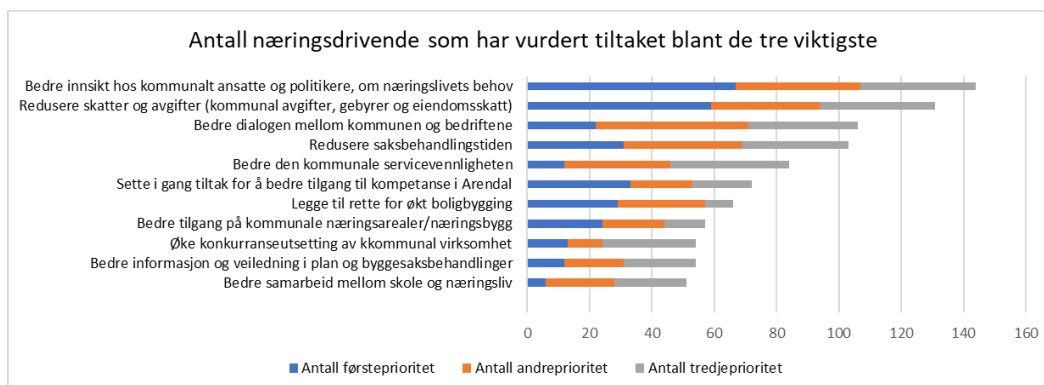
Det er interessant å merke seg at «bedre innsikt hos politikere og kommunalt ansatte» er rangert som viktigere enn «reducere skatter og avgifter» (som kommer på andreplass). En slik rangering indikerer at næringslivet mener økt innsikt vil ha større effekt på næringsklimaet enn skatte- og avgiftsreduksjon.

Totalt 39 respondenter har kommet med andre områder som bør prioriteres enn de pre-definerte områdene. Et utvalg av forslagene er: «arbeide for at nasjonale og internasjonale bedrifter etablerer seg i regionen», «flere parkeringsplasser i sentrum og gratis korttidsparkering», «øke trivselen blant beboerne», «unngå bompenger», «bedre kommunikasjon med næringslivet», og «bedre infrastrukturen».

Figur 23: Antall næringsdrivende som har vurdert tiltaket som det viktigste

Figur 24: Antall næringsdrivende som har vurdert tiltaket blant de tre med høyest prioritet

En nærmere analyse av svarene viser at de to høyest prioriterte tiltakene er viktigst for både de mindre bedriftene (mindre enn 10 ansatte) og blant de større bedriftene (over 10 ansatte). Fordelingen mellom små og store bedrifter viser likevel at større bedrifter har noe mer utfordringer med å skaffe relevant kompetanse i Arendal enn hva de mindre bedriftene har, samt at de mindre bedriftene har et noe høyere behov for redusert saksbehandlingstid enn hva de større bedriftene har.

Til slutt viser vi Tabell 6 som er en oversikt over hvilke arbeidsoppgaver som har fått flest stemmer uavhengig av rangering fordelt på de ulike næringene.

Tiltakene står oppført i prioritert rekkefølge under hver næring. I tillegg viser Tabell 6 også hvilket tiltak som har fått fleste avkryssinger som «det viktigste» tiltaket å prioritere fremover. Dette tiltaket er markert med understrekning.

Tabell 6: De viktigste arbeidsområdet å jobbe med for å styrke næringsklimaet i Arendal kommune

Bygg og Anlegg (58 svar)	<u>Redusere saksbehandlingstiden</u> Redusere skatter og avgifter (Kommunale avgifter, gebyrer og eiendomsskatt) Legge til rette for økt boligbygging
Tjenesteyting med mer enn 50% av omsetningen rettet mot privatkunder (72 svar)	<u>Redusere saksbehandlingstiden</u> <u>Bedre innsikt hos kommunalt ansatte og politikere, om næringslivets behov</u> Redusere skatter og avgifter (Kommunale avgifter, gebyrer og eiendomsskatt)
Tjenesteyting mer enn 50% av omsetningen rettet mot næringslivskunder (88 svar)	<u>Bedre innsikt hos kommunalt ansatte og politikere, om næringslivets behov</u> Bedre dialog mellom kommune og bedriftene Redusere skatter og avgifter
Industri (32 svar)	<u>Bedre innsikt hos kommunalt ansatte og politikere, om næringslivets behov</u> <u>Sette i gang tiltak for å sikre bedre tilgang til kompetanse i Arendal (*)</u> Redusere skatter og avgifter
Varehandel (53 svar)	<u>Redusere skatter og avgifter (Kommunale avgifter, gebyrer og eiendomsskatt)</u> Bedre innsikt hos kommunalt ansatte og politikere, om næringslivets behov Bedre dialogen mellom kommunen og bedriftene
Jordbruk/skogbruk/fiske (14 svar)	Redusere saksbehandlingstiden Bedre innsikt hos kommunalt ansatte og politikere, om næringslivets behov Bedre informasjon og veiledning i plan og byggesaksbehandlinger <u>(**) Redusere skatter og avgifter (kommunale avgifter, gebyrer og eiendomsskatt)</u>
Annet (8)	(***)

(*) Industribedriftene har like mange stemmer til førsteprioritet på de to øverste tiltakene. Derfor er begge markert med rødt. (**) Reduserte skatter og avgifter har fått flest stemmer som viktigste tiltak men har ikke oppnådd stemmer nok totalt til å inngå som et av tiltakene med størst oppslutning. (***) Gruppen «Annet» er utelatt fra oversikten på grunn av mangel på homogenitet og et svært begrenset antall.

3.11. Andre utfyllende kommentarer

Siste spørsmål i undersøkelsen er: *Har du meninger om næringsklima i Arendal som denne undersøkelsen ikke har berørt, eller ønsker du å gi utfyllende informasjon?*

58 bedrifter har lagt inn en kommentar på dette spørsmålet. Også her spenner temaene vidt fra kommentarer på hvordan en mener arbeidet i, og samarbeidet med Arendal kommune fungerer, til hvilke tiltak enkeltbedrifter mener bør iverksettes eller ikke iverksettes (f.eks. bomring). Noen utvalgte kommentarer (hvorav enkelte er forkortet) er gjengitt under:

Kort tids parkering (1 time) gratis i sentrum Skilte parkering ved innkjøring til sentrum v lyskrysset fra Harebakken for å vise vei mot parkering øst.	Befolkningsvekst handler om mer en boligbygging, stikkordet er trivsel. Man må tro at man blir lykkelig her.
Se på byen vår, gjerne i dag... man skal være stor Arendalspatriot for å synes at sentrum kan måle seg mot Grimstad eller Kristiansand	Det er meget uforutsigbart å ha planer i denne kommune. nye valg gir nye politikere i utvalgene, og de følger seg ikke forpliktet til å følge tidligere avgjørelser. det som er avgjort burde opprettholdes.
frister bør overholdes - av alle, også offentlige. saksgangen er alt for treg.	Om man ønsker et felles løft for næringslivet i Arendal må man ta i bruk lokale aktører i næringslivet uten å se andre steder i landet, eller utenlands, for muligheter.
Mer fokus på de ulike bedrifter og kompetansemiljø; mange er ikke klar over hva naboen driver med, eller hva han kan hjelpe deg med.	Gjøre Arendal og omegn til et attraktivt sted for unge å bosette seg. Godt kulturliv og et levende sentrum er viktig.
Et eksempel som gjør at bedrifter vegrer seg for etablering i Arendal er forslag som bilfritt sentrum. Bomring rundt Arendal for en uforholdsmessig dyr by-pakke er annet eksempel som gjør det lite attraktivt for nyetableringer og eksisterende bedrifter å være i Arendal.	Mange orker ikke satse på nye ting for det blir for tungvint og komplisert.
	Etter 20 år som bedriftseier er det merkelig liten interesse fra kommunen om hvordan bedriften «har» det.

Ønsker at Arendal kommune skal tenke på viktigheten for vår sommerby at søndagsåpent vurderes i sesongen. Dette er sårt tiltrengt omsetning og vår butikk i Grimstad merket stor forskjell da dette ble innført der i fjor.

Altfor lite tilrettelegging for nyetableringer av store og små utbyggingsarealer både for bolig, industri og handel. Det offentlige må snarest detaljregulere for utbygging mellom Stoa og Froland.

Generelt sett meget godt næringsklima. Opplever kommunen som proaktiv, og da særlig fra de som er tett på næringslivet. Plan/byggesak skal ivareta mange hensyn, og det oppfattes nok noe tungvint for særlig små bedrifter som er utålmodige etter å komme i gang med utviklingsprosjekter. Tror det er viktig at saksbehandlere øker sin kompetanse om næringslivets behov, slik at det blir god kommunikasjon i søknadsprosesser.

Politikerne bør skaffe seg bedre innsikt i kundenes tilnærming til handel i sentrum. Det skal svært lite til før kundene velger kjøpesenter utenfor sentrum.

Ta hele kommunen i bruk. Vi er en liten kommune med stor variasjon. Den voldsomme «urbaniseringen» innen kollektivtransport, utbyggingsområder er sterkt skadelig. Det er håpløst uforutsigbart når det er bestemt at bare 20% av utbygging skal tillates utenfor bestemte sentrumsnære områder. Dette gir ikke forutsigbarhet og hemmer utvikling i hele kommunen.

Arendal kommune bør ikke konkurrere med de private næringsdrivende. Vi opplever det på enkelte områder.

Arendal er, om man liker det eller ikke, i stor grad en sommerby i likhet med Risør, Tvedestrand, Grimstad og Lillesand. Når næringslivet er tydelige på at søndagsåpent om sommeren er viktig så må politikerne lytte og handle.

Arendalskonferansen har feste seg. Arendalsuka er utrolig bra å ha fått etablert. TexX osv. Kommunen bør fortsette å videreutvikle denne «arrangør-kompetansen», slik at det blir mange flere regionale, nasjonale, nordiske, internasjonale arrangementer.

Ikke fjern biler helt fra sentrum. Bilen er kommet for å bli.

I tillegg må Arendal bli mye bedre på å legge premisser for regionale prosesser innen infrastruktur. ATP og Regionplan. Mye mer offensiv holdning her hvor man legger premissene tidlig i prosessene.

Kommunen både administrativt og politisk bør mer ut med direkte kontakt mot næringslivet.

4 Oppsummering og konklusjon

Denne undersøkelsen utgjør den første i en tiltenkt rekke av fremtidige kartlegginger. Resultatene i denne undersøkelsen kan dermed ikke sammenlignes med tidligere funn. Av den grunn blir tolkningen av resultatet i stor grad et spørsmål om hva som oppfattes som et akseptabelt nivå av kommunen selv.

Denne undersøkelsen avdekker likevel enkelte forhold som oppdragstaker mener bør undersøkes nærmere. Hovedinntrykket er at Arendal kommune har et utviklingspotensial på næringsattraktivitet. Et slikt utviklingspotensial fremkommer ved at mindre enn 1 prosent av svarbedriftene (3 av 325) oppgir at de er «svært enige» i at «Arendal kommune er en meget næringsvennlig kommune». Oppdragstaker tenker at en slik beskjeden andel inviterer til refleksjon og nærmere undersøkelse. Oppfatning blir ytterligere styrket når man sammenligner svarprosenten med de som er «svært uenig» i at Arendal kommune er en meget næringsvennlig kommune». Her finner vi at andelen utgjør 8 prosent. Totalt sett utgjør de som har svart at de er enten «Svært uenige» eller «uenige» i at Arendal kommune er en meget næringsvennlig kommune, noe over 20 prosent.

I denne undersøkelsen har næringsattraktivitet blitt undersøkt langs seks dimensjoner. Disse dimensjonene er holdninger til næringsdrivende, tilgang til relevant kompetanse, dialog mellom næringsliv og kommunen, informasjon fra kommunen, grad av offentlig konkurranse, samt opplevd grad av servicevennlighet. De ulike dimensjonene av næringsattraktivitet er adressert gjennom et påstandsbatteri hvor respondentene har blitt utfordret til å angi grad av enighet i den fremsatte påstanden. Totalt har 13 ulike påstander med direkte relevans til dimensjonene blitt fremsatt. Tabell 7 viser en samlet oversikt over temaene med tilhørende påstander og svarfordeling.

På bakgrunn av tilbakemeldingene fra de næringsdrivende i Arendal peker denne rapporten på fire temaområder som bør undersøkes nærmere. Dette er holdninger til næringsdrivende (spesielt hos politikere og media), kommunens konkurranse med lokalt næringsliv, kommunens servicevennlighet og til slutt også kvaliteten og omfang på veiledning i plan- og byggesaker.

Tabell 7: Samlet oversikt over påstander og svarfordeling

Tema	Påstand	Andel Enige (*)	Andel Hverken/ eller	Andel Uenige (**)	Andel vet ikke
Holdninger	Befolkningen i Arendal har meget positive holdninger til næringsdrivende	48,62	42,15	4,00	5,23
Holdninger	Skolene i Arendal har meget positive holdninger til næringsdrivende	40,62	39,08	3,38	16,92
Holdninger	Politikere i Arendal har meget positive holdninger til næringsdrivende	37,23	35,38	22,77	4,62
Holdninger	Ansatte i Arendal kommune har meget positive holdninger til næringsdrivende	40,00	36,92	14,15	8,92
Holdninger	Lokale media er meget positive til næringsdrivende	43,08	30,15	23,38	3,38
Dialog ***	Dialogen med kommunen var en positiv opplevelse	45,23	15,08	10,46	0
Dialog *	I dialogen mener jeg at bedrifts syn ble forstått av kommunens representant	44,92	13,54	11,38	0,92
Dialog	Arendal kommune gir god veiledning i forhold til plan og byggesaksbehandling	26,62	32,92	16,31	26,15
Informasjon	Kvaliteten på informasjon som kommer fra Arendal kommune er meget god	38,77	41,85	9,85	9,54
Informasjon	Informasjonsmengden som kommer fra Arendal kommune er tilstrekkelig	36,92	39,08	15,08	8,92
Konkurranse	Næringsvirksomhet i regi av Arendal kommune konkurrerer ikke med det lokale næringslivet	31,08	31,38	18,77	18,77
Kompetanse	Min bedrift har god tilgang på relevant kompetanse, i Arendal	48,92	31,08	14,77	5,23
Service	Arendal kommune er meget servicevennlige overfor næringsdrivende	36,31	37,85	17,23	8,62

(*) Andelen representerer her summen av de som har svart «Svært enig» og «Enig» i undersøkelsen

(**) Andelen representerer her summen av de som har svart «Svært Uenig» og «Uenig» i undersøkelsen

(***= For disse to spørsmålene er antall svar 230 respondenter mot 325 for de øvrige. De som ikke har hatt kontakt med kommunen de siste tre årene har ikke fått fremlagt dette spørsmålet og er ergo ikke med i oversikten.

Prioriteringer

Til slutt i undersøkelsen ble svarbedriftene utfordret til å rangere de tre viktigste områdene kommunen bør jobbe med for å bedre næringsklimaet i Arendal kommune. I valget mellom 11 ulike pre-definerte tiltak fikk «bedre innsikt hos kommunalt ansatte og politikere, om næringslivets behov», « redusere skatter og avgifter» og «Bedre dialogen mellom kommunen og bedriftene» høyest samlet prioritet. I Figur 25 vises listen over de 11 pre-definerte tiltakene i prioritert rekkefølge.

Figur 25: Tiltak for å bedre næringsattraktiviteten

Næringsattraktivitet:

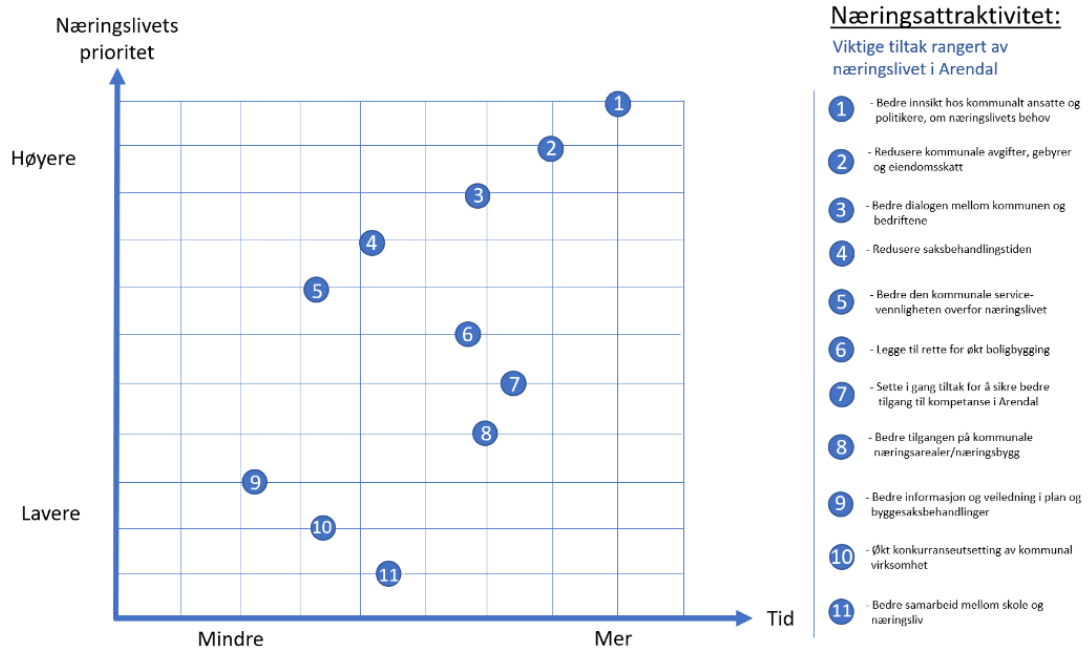
Viktige tiltak rangert av næringslivet i Arendal

- 1 - Bedre innsikt hos kommunalt ansatte og politikere, om næringslivets behov
- 2 - Redusere kommunale avgifter, gebyrer og eiendomsskatt
- 3 - Bedre dialogen mellom kommunen og bedriftene
- 4 - Redusere saksbehandlingstiden
- 5 - Bedre den kommunale servicevennligheten overfor næringslivet
- 6 - Legge til rette for økt boligbygging
- 7 - Sette i gang tiltak for å sikre bedre tilgang til kompetanse i Arendal
- 8 - Bedre tilgangen på kommunale næringsarealer/næringsbygg
- 9 - Bedre informasjon og veiledning i plan og byggesaksbehandlinger
- 10 - Økt konkurranseutsetting av kommunal virksomhet
- 11 - Bedre samarbeid mellom skole og næringsliv

Til slutt presenteres Figur 26 som viser en oversikt over de 11 tiltakene plassert langs aksene «tid» og «næringslivets prioritet». Figuren er ment som et utgangspunkt for samtale og foreslår at enkelte tiltak er mindre tidkrevende enn andre. Det er viktig å påpeke at hvorvidt et tiltak foreslås som lite eller mye tidkrevende er løstrevet fra politiske og økonomiske vurderinger³.

Figur 26 foreslår at de tiltakene som kan gjennomføres på kortere sikt er å øke konkurranseutsetting av kommunal virksomhet, bedre den kommunale servicevennligheten overfor næringslivet samt å bedre informasjon og veiledning i plan og byggesaksbehandlinger. Figuren foreslår videre at arbeidet med å bedre innsikten hos kommunalt ansatte og politikere, om næringslivets behov, redusere kommunale avgifter, gebyrer og eiendomsskatt samt å sette i gang tiltak for å sikre bedre tilgang til kompetanse i Arendal er blant tiltakene som tar mer tid. Til slutt antyder oversikten at det er en sammenheng mellom tid og prioritet ved at de tiltakene som prioriteres høyest av næringslivet også anslås å være blant de mer tidkrevende tiltakene.

Figur 26: Næringslivets prioriteringer og tid

³ Slike vurderinger vil naturlig nok inngå som en viktig del av den påfølgende interne prosessen.

Fou informasjon

Tittel	Næringsattraktivitet i Arendal kommune
Prosjektnr	2309
Oppdragets tittel	Næringsattraktivitet i Arendal kommune
Prosjektleder	Jan Ole Rypestøl
Forfattere	Jan Ole Rypestøl, Øystein Fjelldal & Atle Blomgren
Kvalitetssikrer	Roger Normann
Oppdragsgiver	Arendal kommune
Rapport type	Prosjektrapport
Rapport nr	5/2018
ISSN-nummer	0808-5544
Tilgjengelighet til rapporten	Åpen
4 emneord	Næringsattraktivitet, Næringsutvikling, Arendal kommune, Regional næringsutvikling

Agderforskning AS
Post- og besøksadresse:
Kristiansand:
Universitetsveien 19
4630 Kristiansand, Norway

Tel: +47 480 10 520
Epost: post@agderforskning.no

<http://www.agderforskning.no>

